

Regionų komiteto nuomonė — Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė — Naujas postūmis teritoriniam bendradarbiavimui europoje

(2008/C 257/03)

REGIONŲ KOMITETAS

- pabrėžia būtinybę sparčiai ir nuosekliai taikyti reglamentą visoje Sąjungos teritorijoje atsižvelgiant į naujos priemonės europinį pobūdį;
- pabrėžia, kad ETBG, nustatydamą Bendrijos teisinę struktūrą teritoriniam įvairių lygių dviejų ar daugiau valstybių narių institucijų bendradarbiavimui, gali suteikti postūmį horizontaliam Europos lygmens integracijos procesui, grindžiamam subsidiarumo ir artumo piliečiams principais;
- pabrėžia, kad įvairių institucinių lygių dalyvavimas vienoje bendradarbiavimo struktūroje atveria galimybes naujoms daugialygmenio valdymo formoms, leidžia vietos ir regionų valdžios institucijoms Europoje imtis svarbaus vaidmens, skatinančio rengti ir įgyvendinti įvairių sričių Europos politiką ir prisidėti prie atviresnio, leidžiančio dalyvauti, demokratiškesnio, atsakingesnio ir skaidresnio valdymo Europoje;
- patvirtina ketinimą atlikti svarbų vaidmenį informuojant apie ETBG priemonę ir ją propaguojant: imantis politinės mobilizacijos, komunikacijos iniciatyvų, kuriant tinklus, skirtus patirčiai bei geriausios praktikos pavyzdžiams keistis, bei vykdant tyrimus;
- ragina Europos Komisiją būsimoje žaliojoje knygoje dėl teritorinės sanglaudos Europoje pateikti svarstymus dėl ETBG.

Pranešėja: Mercedes Bresso (IT/ESP), Pjedomto regiono pirmininkė

REGIONŲ KOMITETAS

Iššūkiai ir Europos integracijos būtinybė

1. ypač džiaugiasi Reglamento dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) priėmimu; tai yra veiksmingas atsakas į būtinybę gilinti Europos integraciją paisant regionų įvairovės ir pritaikant dabartinius valdymo sprendimus būsimiems Europos iššūkiams;

2. supranta, kad ateityje Europos Sąjungos laukia esminiai pokyčiai, pavyzdžiui pakanka paminėti 2007 m. gruodžio 13 d. pasirašytą Lisabonos sutartį, neseniai išsiplėtusią Šengeno erdvę įtraukiant devynias naujas valstybes, 2008 m. pradžioje Kipre ir Maltoje įvestą eurą bei šiuo metu persvarstomą biudžetą;

3. džiaugiasi iš esmės tuo, kad naują Lisabonos sutartimi teritorinė sanglauda įtraukiama į Europos Sąjungos sutarties 3 straipsnyje išdėstytus ES tikslus ir joje pripažįstama, jog ypatingas dėmesys turi būti skiriamas pasienio regionams. Tai aiškus pripažinimas, kad formuojant Sąjungos politiką būtina skatinti darnų ir išlaikantį pusiausvyrą policentrinės Europos teritorijos vystymą. RK ragina Europos Komisiją pateikti pasiūlymą dėl Europos lygio priemonių ir veiklos sričių, kurios ateityje būtų įgyvendinamos pagal šį tikslą.

4. pripažįsta, kad Europos Sąjungos ir jos teritorijų ateitis priklausys nuo to, ar pavyks pasiekti didesnės sanglaudos politikos ir strategijų, skirtų konkurencingumui stiprinti, sinergijos, bei sektorinės politikos vystymo, kuri padeda (ypač nepalankiausias sąlygas turintiems regionams) priimti globalizacijos iššūkius taikant pasienio, tarpvalstybinius ir tarpregioninius metodus; pažymi, kad pasienio, tarpvalstybinis ir tarpregioninis bendradarbiavimas jau yra sukūręs ir toliau kuria pridėtinę vertę, būtent pridėtinę europinę, politinę, institucinę, ekonominę ir socialinę bei kultūrinę vertę;

5. primena, kad teritorinė sanglauda yra svarbiausias Europos Sąjungos teritorinės darbotvarkės punktas. Tai rodo, jog teritorinei dimensijai ateityje būtina suteikti svarbesnį vaidmenį Europos sanglaudos politikoje ir kitose Bendrijos politikos srityse;

6. mano, kad teritorinė sanglauda yra esminis veiksnys siekiant ekonominio augimo ir solidarumo tikslų bei kuriant

didelio konkurencingumo socialinę rinkos ekonomiką, kurios tikslas — visiškas užimtumas, socialinė pažanga ir tvarus vystymasis;

7. patvirtina, kad teritorinė sanglauda taip pat gali stiprinti konkurencingumą ir tvarų Europos regionų vystymąsi kartu siekiant 2008 m. valstybių narių atnaujintos Lisabonos strategijos tikslų;

8. mano, kad teritorinis bendradarbiavimas ir visų pirma pasienio bendradarbiavimas yra labai svarbūs Europos integracijai ir yra vienas iš ES politinių prioritetų, ir primena ypatingą minėto teritorinio bendradarbiavimo svarbą atokiausiems regionams, esantiems kituose žemynuose;

9. ragina Europos Komisiją būsimoje žaliojoje knygoje dėl teritorinės sanglaudos Europoje pateikti svarstymus dėl ETBG;

ETBG politinė ir strateginė reikšmė

10. remia teritorinį bendradarbiavimą kaip svarbią sanglaudos politikos priemonę, skirtą konkrečioms vietos problemoms spręsti ekonominiu, socialiniu ir kultūriniu bei aplinkosaugos požiūriu ypač svarbiuose sektoriuose;

11. pabrėžia, kad teritorinis bendradarbiavimas yra tinkamas atsakas į būtinybę kuo geriau išlaikyti geografinę pusiausvyrą skirstant lėšas 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu,

12. palankiai vertina faktą, kad sanglaudos politikoje teritorinis bendradarbiavimas 2007–2013 m. laikotarpiu gerokai išplečiamas:

— įtraukiant Bendrijos iniciatyvą INTERREG kaip pirmaeilį Europos sanglaudos politikos tikslą (3-asis tikslas);

— teritorinio bendradarbiavimo priemonės labiau nukreipiant į Lisabonos ir Geteborgo tikslus;

— stiprinant teritorinį bendradarbiavimą ir jo sąsajas su kitomis ES politikos sritimis pagal iniciatyvą „Regionai už ekonominius pokyčius“;

— stiprinant bendradarbiavimo struktūras, veiklos procedūras ir kapitalizavimo procesus iš dalies pasitelkiant ES-27 tinklų kūrimo programas (Urbact, Interact, Espon);

13. mano, kad Reglamentas (EB) Nr. 1082/2006 dėl Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės (ETBG) yra svarbi teisinė priemonė vietos valdžios institucijų bendradarbiavimui Europoje stiprinti, kadangi nustato visai Bendrijai vienodas taisykles, tiesiogiai taikomas visoms valstybėms narėms;

14. mano, kad jos numatomas potencialas taip pat išaugs dėl tiesioginės sąsajos su Bendrijos *acquis*, kuri jai suteikia daugiau galios, ir tampa labiau tikėtina, jog ji sudarys teisės dalį; dėl šios sąsajos ji taps svaresnė bei dinamiškesnė nei tradicinės bendradarbiavimo priemonės;

15. pabrėžia, kad ankstesni teisės aktai, kurie, beje, nauju reglamentu nebuvo panaikinti, dažnai kėlė neaiškumą;

16. džiaugiasi tuo, kad dauguma Europos Tarybos *acquis* pateiktų pakeitimų teritorinio bendradarbiavimo srityje buvo įtraukti į ETBG reglamentą. Iš tiesų pirmą kartą teritorinių valdžios institucijų teisę plėtoti bendradarbiavimą už valstybės sienų pripažino Europos Taryba, būtent 1980 m. Europos konvencijoje dėl pasienio bendradarbiavimo tarp teritorinių bendrijų ir valdžios organų bei jos papildomuose 1995 m. ir 1998 m. protokoluose;

17. pažymi, kad ETBG yra priemonė, sukurianti naują europinę bendradarbiavimo struktūrą, kurios tikslas — spręsti įprastas teises ir administracines problemas, kylančias vykdam ir administruojant keletą valstybių apimančias, pasienio, tarpvalstybines ir tarpregionines programas ir projektus bei sėkmingai sprendžiant teritorinio bendradarbiavimo klausimus apskritai;

18. pabrėžia, kad ETBG prisideda prie teritorinio bendradarbiavimo iniciatyvų stabilumo ir saugumo, nes sukuriama bendradarbiavimo grupė, kurioms suteikiamas juridinio asmens statusas bei lėšos, reikalingos projektams ir veiklai vykdyti — gaunant Bendrijos finansinį įnašą arba ne;

19. patvirtina, kad ETBG gali suteikti veiksmingą Bendrijos, valstybių regionų priemonių koordinavimo ir vykdymo platformą daugelyje ypač svarbių sričių, tokių kaip infrastruktūra, įmonių konkurencingumas, moksliniai tyrimai ir inovacijos, profesinis mokymas, aplinkosauga ir rizikos prevencija, energetikos ir transporto tinklai, sveikatos apsauga ir socialinės paslaugos, tvarus ir policentrinis miestų vystymas;

20. primena, kad Europos programos, tokios kaip INTERREG, paskatino steigti daugelį struktūrų ir priimti sutartis bei susitarimus, skirtus formuoti keleto valstybių savivaldos

institucijų bendradarbiavimą per sieną bei regioninį bendradarbiavimą bendrų interesų srityse;

21. mano, kad ETBG gali tapti nauja galimybe suteikti euro-regionams teisinę struktūrą ir juos nuosekliai vystyti. Pastaraisiais metais jie, kaip bendradarbiavimo priemonių dalis, labai prisidėjo stiprinant tikrą bendradarbiavimą daugelyje sričių, padedančių plėtoti kaimynystės ryšius, suartinant tautas, perduodant žinias ir keičiantis gerąja praktika;

22. pabrėžia, kad ETBG reglamentu nesiekama panaikinti esamų euroregionų ar sukurti papildomą administracinę struktūrą, — tiesiog norima pasiūlyti patikimą transeuropinio teritorinio bendradarbiavimo formą;

23. pabrėžia, kad ETBG — stipri decentralizuotą bendradarbiavimą įvairiose politikos srityse visoje Europos Sąjungoje skatinanti priemonė, siūlanti stabilias struktūras, galinčias paraginti piliečius dalyvauti veikloje ir kartu priimti sprendimus, kurie bus iki galo įgyvendinti ir netgi peraus į ilgalaikį strateginį bendradarbiavimą;

24. mano, kad ETBG gali ir turi būti pagrindine darbo priemone, pagerinančia prieigą prie paskolų rinkos siekiant finansuoti skirtingų ES teritorijų infrastruktūrą arba visuotinės svarbos paslaugas, kurios savo ruožtu duos pajamų gerai šių priemonių finansinei būklei užtikrinti;

25. pabrėžia, kad viena iš priemonių, kurią reikia įgyvendinti Bendrijos lygiu, tai skatinti naudotis ETBG kaip pirmą kartą bendradarbiavimo priemone dėl didelės supaprastinto politikos, planų ir bendradarbiavimo projektų valdymo teikiamos naudos ir platesnio geresnės administracinės praktikos naudojimo ES;

26. mano, kad ETBG priemonės priėmimas gali ne tik prisidėti prie nuoseklesnės ir veiksmingesnės jau esamų bendradarbiavimo struktūrų veiklos siekiant racionaliau ir tikslingiau paskirstyti lėšas, bet ir pagerinti pasiektų rezultatų kokybę.

27. patvirtina, kad ETBG gali iš esmės prisidėti prie veiksmingesnio lėšų skirstymo ir administravimo, nes joje visapusiškai dalyvauja vietos ir regionų valdžios institucijos bei teritorinio lygmens socialiniai ir ekonominiai suinteresuoti subjektai;

28. pabrėžia, kad ETBG, nustatydamas Bendrijos teisinę struktūrą teritoriniam įvairių lygių dviejų ar daugiau valstybių narių institucijų bendradarbiavimui, gali suteikti postūmį horizontaliam Europos lygmens integracijos procesui, grindžiamam subsidiarumo ir artumo piliečiams principais;

29. pastebi, kad ETBG leidžia vietas ir regionų valdžios institucijoms Europoje imtis svarbaus vaidmens, skatinančio rengti ir įgyvendinti įvairių sričių Europos politiką ir prisidėti prie atviresnio, leidžiančio dalyvauti, demokratiškesnio, atsakingesnio ir skaidresnio valdymo Europoje;

30. pabrėžia, kad įvairių institucinių lygių dalyvavimas vienoje bendradarbiavimo struktūroje atveria galimybes naujoms daugialygmens valdymo formoms, o dalyviai pagal savo įgaliotumus prisideda prie bendros projekto sėkmės;

Įsipareigojimas taikyti Reglamentą Bendrijos dvasia

31. nurodo, kad reglamento forma užtikrina visose valstybėse narėse vienodą teritorinio bendradarbiavimo reguliavimą ir sumažina dėl daugybės įvairių taisyklių atsirandančius skirtumus, pirmą kartą bus taikoma bendra tokios plačios geografinės apimties priemonė;

32. mano, kad reglamento įgyvendinimą reikia tinkamai koordinuoti, kad skirtingi teisės aktai, kuriuos rengia valstybės narės Reglamentui (EB) 1082/2006 įgyvendinti, derėtų tarpusavyje ir nesukurtų kliūčių;

33. pabrėžia būtinybę sparčiai ir nuosekliai taikyti Reglamentą visoje Sąjungos teritorijoje atsižvelgiant į naujos priemonės europinį pobūdį;

34. pabrėžia, kad svarbu, laikantis Reglamento dėl ETBG preambulėje išdėstytų procedūrų, tinkamiausiais būdais nedelsiant įtraukti trečiąsias šalis į šios naujos Bendrijos priemonės įgyvendinimą;

35. pastebi, kad kai kurios valstybės narės jau priėmė Reglamento įgyvendinimo nuostatas, tačiau pasilieka teisę šias priemones nuodugniai išnagrinėti ir įvertinti, ar jos atitinka taisyklių suderinimo ir teritorinio bendradarbiavimo skatinimo tikslus;

36. apgailestauja, kad dauguma valstybių narių dar nepasirūpino reglamento įgyvendinimo nuostatų priėmimu, ir ragina atsakingas institucijas tai nedelsiant atlikti ir nedaryti kliūčių ir neužkrauti papildomos biurokratinės naštos ETBG steigti ir joms veikti visu pajėgumu;

37. pabrėžia, kad ETBG buvo sukurta iš dalies tam, kad supaprastintų teritorinio bendradarbiavimo iniciatyvų valdymo ir vykdymo procedūras, ir todėl kiekvienoje valstybėje narėje reikia plataus nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo atitinkamoje jų kompetencijos srityje;

38. todėl mano, kad tiesioginis regionų ir vietos valdžios institucijų dalyvavimas, valstybių narių bendradarbiavimas ir keitimasis informacija turi lemiamą reikšmę;

39. atkreipia dėmesį į tai, kad ETBG reglamentu į Bendrijos teisę įvedama nauja juridinio asmens kategorija, kuriam, nepaisant reikšmingų nuorodų į atskirų valstybių teisę laikantis tiesioginio taikymo ir tiesioginio veiksmingumo principų skirtingose valstybėse narėse turi būti iš esmės taikomos vienodos nuostatos;

40. nurodo, kad Reglamento 2 straipsnyje nustatoma tiksli hierarchija, pagal kurią ne tik Bendrijos teisė, bet ir besikuriančių ETBG susitarimų ir įstatų nuostatos turi viršenybę prieš valstybės, kurioje įsikurs ETBG, teisę, tačiau viršenybės principas taikomas tik srityse, kurių Reglamentas neapima arba apima tik iš dalies;

41. pabrėžia, kad Reglamento nuostatos, kuriose nedaromos nuorodos į nacionalinę teisę, tiesiogiai taikomos kiekvienu ETBG įsteigimo atveju;

42. mano, kad Reglamentu potencialiems ETBG nariams iš mažiausiai dviejų skirtingų valstybių narių suteikiama teisė, kuria gali būti pasinaudota nedelsiant, įkurti ETBG laikantis reglamento nuostatų;

43. primena, kad valstybės narės, neįvykdžiusios įsipareigojimo priimti atitinkamas įgyvendinimo nuostatas, menkina ETBG koncepcijos potencialą, todėl Komitetas prašo Europos Komisiją paraginti valstybes nares įvykdyti savo įsipareigojimus šioje srityje;

44. yra įsitikinęs, jog Europos Komisija atlieka lemiamą vaidmenį užtikrinant ETBG veikimą visu pajėgumu, atitinkantį tikrąjį reglamento dvasią;

45. ragina Europos Komisiją skatinti valstybes nares priimti reikiamas įgyvendinimo nuostatas, taip pat deramai remti atsakingas pavienių valstybių įstaigas pateikiant joms gaires, aiškinių kriterijus bei techninius nurodymus. Komisija galėtų pasiūlyti darbas, kuriuos atliko RK įsteigta ETBG ekspertų grupė;

46. tikisi, kad Europos Komisija, jei ir toliau nebus imtasi veiksmų, apsvartys galimybę pradėti sutarties pažeidimo procedūrą prieš tas valstybes nares, kurios be priežasties neįvykdė įsipareigojimų priimti priemones, būtinas reglamentui įgyvendinti;

ETBG propagavimas

47. mano, kad Europos teritorinio bendradarbiavimo grupės galima propaguoti pasitelkiant konkrečias Bendrijos informacines ir mokymo priemones bei bet kurias kitas tinkamas priemones, įskaitant teises, ekonomines ir finansines paskatas;

48. mano, kad pagrindines ekonomines ir finansines paskatas galima suskirstyti į dvi kategorijas. Pirmajai kategorijai reikėtų numatyti konkrečią programą, finansuojamą bendrijos lėšomis ir tinkamą ERPF finansavimui, kuri prisidėtų prie naujos ETBG sukūrimo ex nihilo arba būsimų bendradarbiavimo projektų, įgyvendinamų pagal įprastus modelius, pakeitimo.

49. mano, kad antrajai ekonominių finansinių paskatų kategorijai reikėtų Komisijos skelbiamo konkurso, į kurio sąlygas reikėtų įtraukti didesnio veiksmingumo kriterijų vertinant projektus, pateiktus siekiant įsteigti ETBG, ir tvarumo prognozę, kai projektas baigiamas. Tai padėtų ugdyti trumpalaikę ir vidutinės trukmės institucinę bendradarbiavimo kultūrą, kuria remiantis būtų ieškoma naujų finansavimo šaltinių papildomai prie Bendrijos biudžeto lėšų.

50. kalbant apie teises priemones, kurių reikia imtis, kad institucija sėkmingai veiktų visoje ES, pagrindinę atsakomybę turėtų prisiimti Komisija su Regionų komiteto teikiama technine pagalba;

51. siūlo Europos Komisijai aktyviau imtis vidaus informavimo priemonių, skirtų jos generaliniams direktoratams, kad įgyvendinant Europos Sąjungos sektoriinę politiką būtų skleidžiama informacija apie ETBG priemonę;

52. yra pasirengęs bendradarbiauti su institucijomis dėl minėtų skatinimo priemonių;

Regionų komiteto vaidmuo

53. visų pirma, Sutarties 265 straipsniu jam suteikta ypatinga patariamoji kompetencija teritorinio bendradarbiavimo per sieną srityje:

— teritorinis bendradarbiavimas, o ypač ETBG yra vieni aukščiausių dabartinių Regionų komiteto politinio mandato bei naujojo protokolo dėl bendradarbiavimo su Komisija prioritetų;

— Reglamento 5 str. teigiama, kad ETBG nariai turi informuoti Regionų komitetą apie būsimus susitarimus, registravimą ir (arba) įstatų paskelbimą. Tai padės įkurti Europos ETBG registrą Regionų komitete, kaip to pageidavo RK 2004 m. priimtoje savo nuomonėje dėl Pasiūlymo priimti Reglamentą (CdR 62/2004 fin);

54. patvirtina ketinimą atlikti svarbų vaidmenį informuojant apie ETBG priemonę ir ją propaguojant: imantis politinės mobilizacijos, komunikacijos iniciatyvų, kuriant tinklus, skirtus patirčiai bei geriausios praktikos pavyzdžiams keistis, bei vykdant tyrimus;

55. pabrėžia, kad sukurta ETBG ekspertų grupė dėl teritorinių klausimų, kurios užduotis — stebėti, kaip atskiros valstybės priima įgyvendinimo nuostatas, ir skatinti keitimąsi ETBG steigimo ir administravimo teritoriniu lygiu patirtimi;

56. įsipareigoja nurodyti galimybes, atsirandančias tiek valstybių narių nacionalinėje teisėje, tiek ES kaimynystėje esančių trečiųjų valstybių teisėje, kad būtų galima išnaudoti visas ES ir šių trečiųjų šalių vietos valdžios institucijų bendradarbiavimo galimybes;

57. intensyviau bendradarbiaus su visos Europos regioninėmis organizacijomis, turinčiomis didelę transeuropinio teritorinio bendradarbiavimo patirtį;

58. pabrėžia, kad glaudus tarpinstitucinis bendradarbiavimas, kuris apima Europos institucijas, valstybių narių vyriausybes bei vietos ir regionų valdžios institucijas, yra esminė ETBG ir teritorinio bendradarbiavimo sėkmės prielaida.

2008 m. birželio 18 d., Briuselis

Regionų komiteto

pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE